

HET NOORDERPARK*

Een stadspark voor ons allemaal!

*voorheen het Energiepark

Het Noorderpark in Oss-Noord

Door: Tom Ruijken (initiatiefnemer), Olga Megens (SEC), Henny Dekker (IVN) en René Govers (gebruiker).

De fundering ligt er al, de versnipperde parken onder de hoogspanningsmasten aan de Noordzijde van Oss. Ons ideaal: het verbinden en uitbreiden van de bestaande paden en veilige oversteekplekken creëren, zodat er een groot stadspark ontstaat voor iedereen. Een park dat veel kansen biedt, Ossenaren aanzet tot sporten en bewegen, de biodiversiteit verbeteren en het bijdragen aan klimaatadaptatie. Hier vinden spontane ontmoetingen plaats en is er ruimte voor de integratie van cultuur. Het 3,5 km brede park strekt van de Oost- tot aan de West-kant aan de Noordzijde van Oss, hierdoor ontstond de typerende en grootstedelijke naam: Het Noorderpark.

We hebben ons ideaal vanuit 4 perspectieven beschreven:

Perspectief 1: Het verbinden van parken met veilige oversteekplaatsen.

Dagelijks loop ik (Tom Ruijken) vanuit mijn kantoor aan de Singel 1940-1945 een rondje tijdens de lunch. Weg van dat beeldscherm, even de benen strekken. De drukte van de Singel probeer ik te vermijden en loop dan vaak richting het park onder de hoogspanningsmasten. Hier kan ik even ontspannen en krijg ik vaak nieuwe ideeën voor een van mijn ontwerpen. Ik ben namelijk interieurarchitect en oprichter van interieurarchitectenbureau Studio Entr in Oss.

In december 2022 liep ik zoals gewoonlijk een rondje, maar was op zoek naar een nieuwe route. Door de drukke wegen die het

park doorkruisen bleef het toch bij mijn oude welbekende rondje. Dat was het moment waarop ik tot het besef kwam dat er een enorme groenstrook ligt van Oss Oost naar Oss West, bestaande uit verschillende kleine parkjes. Een groenstrook die ooit gevormd werd door de hoogspanningsmasten en nu doorkruist wordt door verschillende verkeerswegen.

Het voelde als een enorme (nog onbenutte) kans om deze parken te verbinden door middel van voetpaden, fietspaden en veilige oversteekplaatsen. Door de parken te verbinden ontstaat er een 3,5 kilometer breed stadspark met een oppervlakte van bijna 31 hectare. Een park dat perfect aansluit bij de groei en vergroening van Oss.

De totstandkoming.

Tijdens een leuk gesprek waarbij ik mijn ideeën en visie heb toegelicht aan Martin Hagreis (stadsontwerper), Tjeerd van Tol

(ecoloog – afd. ruimtelijke ontwikkeling) en Albert Beukhof (ontwerper openbare ruimte IBOR), werden ook zij enthousiast. Op aanraden van deze heren heb ik gezocht naar meer draagvlak voor mijn idee.

Dat draagvlak liet zich eenvoudig vinden. Tijdens de eerste bijeenkomst bij de Hille op 23 maart j.l. met wijkraad Noord-West, wijkraad CKM, wijkraad Schadewijk, Sport Expertise Centrum (SEC), IVN, Bos van Oss, wijkcoördinator Marie-Claire van de Wiel en buurtbewoners werd snel duidelijk dat de verschillende ideeën voor het stadspark breed gedragen werden. Met een kleinere werkgroep zijn we aan de slag gegaan om een helder visiedocument neer te leggen.

Onze visie op de mogelijkheden en kansen die een groot stadspark te bieden heeft. Waarbij de verbinding van de nu nog op zichzelf staande parken centraal staat. Maar waar het verbinden van mensen, sport,

*rechts enkele knooppunten

Laan der IJzertijd - drukke overgang

Horzak - hier ontstaat een olifanten pad

Koornstraat - drukke straat

Kasteel - heel veel gras

JF Kennedybaan - gevaarlijke oversteek

Meerval - voetpad stopt bij hondenuitlaatveld

legenda

- nieuwe verbindende paden
- nieuwe verbindingen met bestaande parken
- bruggetje over vijver of wadi
- nieuwe veilige oversteekplaats
- aangrenzende parken

natuur en cultuur net zo belangrijk is. De fundering van het park ligt er al, maar er zijn nog talloze manieren waarop het park verder ontwikkeld kan worden om zijn volledige potentieel te benutten.

Perspectief 2: Integratie van sport, bewegen en spelen

Anno 2023 bestaat het gebied uit veelal losse voetbalvelden (of ja, grasvelden met een goal erop), speeltuinen en hier een daar een basketbalveld of manegebak. Daarnaast zijn in sommige delen mooie wandelpaden aangelegd maar worden deze onderbroken door wegen, grasstroken of simpelweg een wijkgrens.

In het ideaalplaatje wordt er een halfverhardingspad aangelegd met een heen- en een terugweg. Er kan een rondje gewandeld worden van maar liefst 8 km door een veilige en inspirerende omgeving.

Een verhard en breed wandelpad zorgt ervoor dat er ook geskeelerd of gestept kan worden waardoor een ouder makkelijk met het kind naar buiten kan. Koppel hier een wandelroute zoals 'hartjesroute Ruwaard' aan en ontwikkel storytelling voor de kinderen onderweg zoals bijvoorbeeld 'het Kabouterpad'. Steek dit allemaal in een mooi, technologisch en duurzaam jasje met één thema en er ontstaat samenhang voor het gehele park.

Naast het stimuleren van bewegen door bovenstaande is het faciliteren van sportbeoefening ook mooi te integreren in de reeds bestaande ruimte in het gebied. Omdat de burger steeds meer behoefte krijgt aan ongeorganiseerd sporten wordt het faciliteren ervan steeds belangrijker. Samen met het Sport Expertise Centrum (SEC) kan gekeken worden welke behoefte leeft in de verschillende wijken en hoe dat vertaald kan worden naar het inrichten van de openbare

ruimte. Dit dan weer in samenwerking met sportaanbieders en aanbod via het Move Oss platform. Denk hierbij aan traditionele inrichting als een natuurspeeltuin, skelterpark, pumptrackbaan, basketbalveld, honkbalveld. Maar bijvoorbeeld ook aan wat nieuwere vormen als Smallgoal Skill Courts, calisthenics, een Sportbox of een multifunctioneel sportveld. Een natuurlijke uitstraling van begenoemde faciliteiten is een uitgangspunt.

Aansluiten bij Sport & Beweegprogramma's

Naast het inrichten van de openbare ruimten op wens van de bewoners uit de diverse wijken is het belangrijk om de bewoner ook daadwerkelijk te activeren. Dit kan door diverse, reeds bestaande, Sportstimuleringsprogramma's te laten landen in (delen van) het Noorderpark. De programma's dienen ook aan te sluiten bij de wensen en behoeften van de wijkbewoner.

Door de wijkbewoner te bevragen naar zijn sportbehoefte in zijn voor- of achtertuin wordt het daadwerkelijk realiseren van de openbare ruimte en de keuze van uit te voeren programma pas echt duidelijk. Daarnaast is het belangrijk ook na te denken over handhaving en inzet van jongerenwerkers en Buurtsportcoaches.

Perspectief 3: Verbeteren van de biodiversiteit

Onder het 150 kV hoogspanningsnet ligt er een kilometerslange zone van groenstroken, sportvelden, grasveldjes, volkstuinten en kleine paardenweides. Het gebied wordt doorsneden door drukke wegen, zoals de Gewandeweg, de John F. Kennedybaan en de Koornstraat.

Het is de uitdaging is om dit versnipperde beeld om te vormen tot een visueel aantrekkelijke, langgerekte parkzone, met daarbij een afgewogen mix van openlucht recreatie, spelen, bewegen en volkstuinten. Een andere invalshoek is het gelijktijdig versterken van de ecologische functies, waarbij natuur in de stad een rol speelt bij het vergroten van de biodiversiteit. Groen niet alleen als decor, maar ook als integraal deel van de planvorming.

Welke vergroeningsmaatregelen kan je treffen?

1. Bomen en struiken

In de zone onder en direct naast de hoogspanningsverbindingen moet de beplanting laag blijven.

Er zijn mogelijkheden met lager blijvende bomen, struiken, hagen en heggen. Op verschillende plekken kan er een groene oase gecreëerd worden door middel van een Tiny Forrest (i.s.m. Bos van Oss en basisscholen rondom het park (schoolbosjes))

2. Tunneltjes voor egels, kleine marterachtigen en amfibieën.

3. Ontharding: tegels eruit, groen erin

Op sommige plekken zijn oppervlakten onnodig verhard, bijvoorbeeld door tegels of asfalt. Dus tegels eruit halen of het asfalt verwijderen op plekken waar het minder functioneel is.

4. Vergroenen van omheiningen

Sommige plekken worden afgebakend door hekwerk. Met een begroeid hekwerk wordt een nieuwe plek gerealiseerd waarin dieren hun toevlucht kunnen vinden.

5. Waterberging met wadi's en kikkerpoelen en vijvers.

Door de langgerekte vorm tussen de wijken is het hoogspanningspark bij uitstek geschikt om hemelwater vanuit de daken en verharde oppervlakte te benutten. Het water kan opgevangen worden in vijvers en wadi's. Een wadi is een infiltratievoorziening die (vaak bij hevige regenval) tijdelijk gevuld is met hemelwater. In een kikkerpoel kunnen kikkers, salamanders en libellenlarven leven en zich voortplanten. Daarnaast is het een plek voor allerlei andere planten- en diersoorten.

6. Natuurlijk beheer van grasland en bloemperken.

Na het aanplanten of zaaien is goed beheer van groot belang. Maai het liefst na de bloei en maximaal 2 keer per jaar. Verder is het belangrijk dat maaisel afgevoerd wordt om te zorgen dat de grond schraler wordt. Probeer klepelen te vermijden.

7. Insectentuinen en bijenhôtels

Het realiseren van een insectentuin of een bijenhôtel (gemaakt met of door kinderen) maakt de omgeving niet alleen natuurlijker, maar draagt ook bij aan de bestuiving van de bloemen, planten en fruitbomen in de directe omgeving.

8. Nestkastjes voor vogels, een huiszwaluwtil en vleermuiskasten.

Door het implementeren van effectieve strategieën om de biodiversiteit in een stadspark te verbeteren, kunnen we niet alleen bijdragen aan het behoud van ecosystemen en soorten, maar ook aan het welzijn van mens, dier en natuur in

een stedelijke omgeving (klimaatadaptie). Het is belangrijk om te (blijven) investeren in de bescherming en het herstel van de biodiversiteit in het stadspark, zodat toekomstige generaties ook kunnen blijven genieten van de voordelen die deze groene ruimtes te bieden hebben.

Perspectief 4: Ontmoeten en cultuur

Ontdek het verborgen potentieel van het smalle en langgerekte park in Oss! Op dit moment wordt het vooral gebruikt als doorgang tussen verschillende woonwijken, zonder dat de inwoners zich realiseren dat ze een groot park doorkruisen vol met kansen. Naast sport, bewegen en het verbeteren van de biodiversiteit is het (laagdrempelig) ontmoeten van andere bewoners van Oss een grote kans.

Beeld je eens in: vlaktes vol mensen in plaats van de lege vlaktes die je nu vaak ziet.

Het park kan de ideale ontmoetingsplaats zijn voor bewoners van aangrenzende wijken. Stel je voor dat mensen in plaats van te zoeken naar activiteiten buiten de stad, simpelweg naar het park lopen, waar altijd wel iets te doen is.

Er zijn al enkele voorbeelden van ontmoetingsplekken, zoals een buurtuin in de wijk Ussen en een volkstuin in de wijk Schadewijk. Maar deze activiteiten staan vaak op zichzelf. Het is tijd om de krachten te bundelen en het potentieel van het park volledig te benutten door goede informatie te bieden over wat er in het park gebeurt en door nieuwe ideeën te faciliteren. Waterspeelplekken, uitrustplekken, natuurlijke speelaanleidingen (bijv. trimbaan) en verbindingen met de volks- en buurttuinen zijn slechts enkele voorbeelden van wat er allemaal mogelijk is.

Maar het belangrijkste is dat de bewoners van de wijken zelf met ideeën komen en dat dit proces goed wordt gefaciliteerd. Hierdoor ontstaat er een breed draagvlak en wordt het een plek voor en door (vrijwilligers) buurtbewoners. Het park in Oss is meer dan alleen een doorgang, het is een plek waar gemeenschappen samenkomen en floreren.

Cultuur integratie in het stadspark kan een belangrijke rol spelen in het verbinden van mensen en het aantrekkelijker maken van de groene ruimte voor bezoekers. Door verschillende vormen van cultuur aan te bieden, zoals een (kleinschalig) openluchttheater, kunst in de vorm van beelden, een (tijdelijke) openluchtbioscoop en pop-up horeca, kan het stadspark meer mensen aantrekken en bijdragen aan een levendige en diverse gemeenschap. Deze culturele activiteiten kunnen ook bijdragen aan het versterken van de banden tussen verschillende gemeenschappen en de

inclusiviteit van het stadspark en de stad Oss vergroten.

legenda bestaande voorzieningen

- hondenuitlaatveld
- sportveld (voetbal & basketbal)
- speeltuin
- paardenveldjes (en andere dieren)
- volkstuin
- parkeerplaatsen

Het doel.

Al met al biedt het idee van het Noorderpark veel mogelijkheden voor de ontwikkeling van een grootschalig stadspark in Oss. De visie om de verschillende parken te verbinden door middel van voetpaden, fietspaden en veilige oversteekplaatsen kan niet alleen zorgen voor meer groen in de stad, maar ook bijdragen aan een gezondere leefomgeving en sociale cohesie. Met de betrokkenheid van diverse partijen en het potentieel voor verdere ontwikkeling, kan het Noorderpark een belangrijke rol kan gaan spelen in de toekomstige ontwikkeling van Oss.

Wat vragen wij aan de gemeente?

Graag willen wij de gemeente vragen om het initiatief voor het verbinden en verbeteren van het stadspark te omarmen. Met de professionele ondersteuning van een landschapsarchitect/adviesbureau kunnen we een visie realiseren die het

park transformeert tot een levendige en harmonieuze ontmoetingsplaats voor de gemeenschap.

Tevens roepen wij de gemeente op om de benodigde middelen beschikbaar te stellen om dit ambitieuze plan te verwezenlijken. Door te investeren in een groot stadspark, creëren we een waardevolle en toegankelijke groene ruimte die de levenskwaliteit van onze gemeenschap verrijkt en bijdraagt aan een duurzame toekomst. Wij kijken uit naar de samenwerking en het realiseren van een prachtig stadspark waar we trots op kunnen zijn.

Doen!

Sleutelwoorden voor het succesvol ontwikkelen van het Noorderpark van de toekomst: Samenwerking, verbinding, gemeenschapsbetrokkenheid, vernieuwen, duurzaamheid en werk-met-werk maken.

De ontwikkeling van het stadspark (planning)

Fase 1 (jaar 1 - 2)

- Inventarisatie en analyse van voorzieningen van het huidige park.
- Het aanstellen van landschapsarchitect/adviesbureau.
- Participatie en input van de community. (d.m.v. enquêtes en workshops suggesties verzamelen)
- Het maken van een masterplan.
- Aanleg van verbindende paden en veilige oversteekplaatsen.
- Ecologische restauratie: Herstel en aanleg van inheemse planten- en boomsoorten (deels i.s.m. Bos van Oss), aanleg van waterpartijen en bevordering van biodiversiteit om het ecologische evenwicht te bevorderen.

Fase 2 (jaar 3 - 5)

- Het verbeteren van de infrastructuur: o.a. wandel en/of fietspaden uitbreiden.
- Aanleg van nieuwe voorzieningen: sportfaciliteiten, speelgebieden, uitrustplekken, educatieve zones, etc.

Fase 3 (jaar 5 - 10)

- Kunst en cultuur integreren.
- Educatieve programma's en natuureducatie.
- Waterbeheer: het implementeren van duurzame waterbeheersystemen.
- Onderhoud en beheer: samenwerking tussen gemeente en vrijwilligers.
- Monitoring en evaluatie, zodat er tijdig kan worden bijgestuurd en waar nodig verbeteringen worden aangebracht.

deelnemers aan dit initiatief:

